

K Ü L Ö N F É L É K .

Lelkészszentelés Székelykereszturon. Régen nem láttunk annyi intelligens unitárius embert összeseregelve, mint amennyi összejött Székelykereszturra a f. évi szept. 2—3-ra hirdetett zsinatunkra, s a veie kapcsolatos egyháztársadalmi gyűléseinkre. Már aug. 31-én hullámzott a sokaság a piacon. Izgatottan várta az elnökség megérkezését, ami az napon a délutáni órákra volt jelezve. A piacon és a gimn. épülete előtt állított diszkapuk is jelezték, hogy itt nagy ünnep van készülöben. Valóságos diadalmenet volt a püspök bevonulása az állomástól a gimnáziumig eső hosszú utvonalon. Az állomásnál eredeti székely ruhába öltözött lovasbandérium várta, ahol az egyházkör vezetősége fogadta a főpásztort. A hosszú menet, amelyben a püspök kocsija előtt a délceg székely ifjak lovaserege, utánna pedig a kocsik és gyalogosok sokasága haladt előre, a piacon állított diszkapu előtt megállott, ahol a község és vármege részéről üdvözölték az egyházfőt, amelyre Boros püspök szívélyesen válaszolt. A gimnázium előtt álló diszkapunál Ütő lelkész fogadta lelkes beszéddel. Minden jel azt mutatta, hogy a rendezőség szépen előkészítette a zsinatot, hogy szeretettel fogadták a főpásztort és hogy egy történelmi nevezetességü szép és népes zsinatot tartunk, amelyre a papszenteléssel kapcsolatosan egyetlen tárgyl az évek óta sürgetett szervezeti reform-javaslat tárgyalása volt kitűzve.

A zsinat napját megelőző szept. 1-én délelőtt a lelkész kör minden zavaró körülmény nélkül megkezdte tanácskozásait s folytatta délig. Azonban már a kora délutáni órákban hihetetlen hírek ke-rengtek arról, hogy nem fogják a zsinat tartását megengedni, annak dacára, hogy az egyházkör vezetősége teljes garanciát vállalt a rendért. A hír mégis valónak bizonyult. A lelkész körnek délutáni folytatólagos gyűlése közben értésére adták Pál Dénes elnöknek, hogy minden gyűlésezés be van tiltva. Ugyanezf tudatták a zsinat rende-

zóságával is. Csendőrök cirkáltak a gimnázium épülete előtt, akik még a kisebb csoportosulást is szétzavarták. A lelkész kör szétoszlott, A Dávid Ferenc Egyletnek szépen előkészített jubiláris ünnepét, amely szintén szept. 1-én délutánra volt tervezve, megtartani nem lehetett. Az összes ünnepségekből csupán a papszentelés volt megtartható. De az előre elkészített programmon az a változtatás történt, hogy a szept. 3-ra kitűzött papszentelést, szept. 2-án, vasárnap tartottuk meg.

Csak most tűnt ki valóban, hogy milyen sokan összegyűltünk a zsinatra. A templom szorongásig telve volt. Százan meg százan kiszorultak onnan. Akik be nem fértek, azok a lelkész udvarán csoportosultak. Megkezdődött az istentisztelet és urvacsora osztás két helyen. A templomban az alkalmi istentiszteletet Vári Albert dékán, míg a 28 új lelkész felszentelését Dr. Boros György püspök végezte a szokásos módon. Urvacsorai ágendát a templomban Bálint Ödön mondott. A lelkészi udvaron az istentiszteletet Fazakas Béla abrudbányai lelkész végezte, míg urvacsorát Pál Tamás dombói lelkész osztott. A közös ebédet délután 4 óráig be kellett fejezni, minden pohárköszöntés nélkül. A délutáni istentiszteletet Fekete Lajos ürmösi lelkész végezte.

A vezetőség, mihelyt a betiltó rendeletet tudomására hozták, azonnal Dr. Szent-Iványi József főgondnok, Dr. Abrudbányai Ede és Dr. Gál Miklós parlamenti képviselőkből álló küldöttséget menesztett a király Őfelségéhez Kolozsvárra, aki akkor éppen itt tartózkodott, hogy a sérelmes intézkedést visszavonassák. Azonban hiában való volt egész napi lőtás-futásuk. Őfelsége közelébe nem juthattak. Az eredménytelenségről telefonon értesítették a türelmetlenül várakozó vezetőséget, mire a csalódott nagy közönség egy kínos emlékekkel szívében szétoszlott.

Tanévmegnyitás. Ünnepélyes keretek között nyitották meg a tanévet Kolozsvárt mind a Teológiai Akadémián, mind a főgimnáziumban. Az előbbi tanévmegnyitás október 1-én volt a diszteremben, amely alkalommal az ifjúság éneke után imádkozott Szent-Iványi Sándor. Megnyitót mondott Vári Albert dékán. A kijelentésről felolvasást tartott dr. Varga Béla. Üdvözlő beszédet mondott dr. Gál Kelemen f. ü. gondnok, melyben a gyakorlati lelkészképzés fontosságát hangoztatta. Végül a püspök úr meglehangú lelkesítő beszéde zárta be a szép ünnepélyt. Beiratkozott a négy évfolyamra

összesen 26 hallgató, akik közül 3 rendkívüli, 3 leány és 2 külföldi. — A főgimnázium megnyitója szeptember 16-án volt, amikor az ifjúság éneke után imádkozott Benczédi Pál vallásnár, megnyitót mondott Gálffi Zsigmond igazgató s a püspök úr lelkesítő beszéddel zárta be az ünnepélyt. A főgimnáziumba beiratkozott 184 növendék, a múlt évi 178-al szemben, akik közül 124 unitárius, a múlt évben volt 126. Az I. osztályban van 36, kik közül 24 unitárius.

Segesvár Ebben a gyönyörű fekvésű városban, mely kulturális és kereskedelmi szempontból is számottevő hely, örömmel tapasztaljuk az unitarizmus fokozatos meggyökerezését. Az unitárius egyházközségnek eddig is volt szép lelkészi lakása s avval kapcsolatos imaháza. Azonban ezt az imaházat nem lehetett véglegesnek tekinteni az állandóan szaporodó hívek részére. Azért a nyáron, részben a várostól kapott telken s annak anyagi támogatásával, a növekedő létszámnak megfelelő kedves templomot építettek s azt már tető alá is hozták. Mennyivel másképpen fogad és támogat Segesvár egy templomépítési ügyet, mint Brassó tette!

Dr Barabás Béla, a kolozsvári unitárius kollégium egyik legöregebb vendiákja, 1934 május 28-án elhunyt. Életében is mindig nagy szeretettel beszélt az ősi alma materről s emlékirataiban is kegyeletesen emlékezik meg annak nemes szelleméről. A többek között ezeket írja: „Én mindig hálával gondolok az unitáriusok kolozsvári főtanodájára és volt tanáira, akik megszerettették velem a tanulást, belém nevelték a kötelességtudást s jóakarattal irányították a szárnypróbálgatásaimat. Dacára, hogy katolikus valásu vagyok, de sohasem éreztem megkülönböztetett bánásmódot, egyforma gondossággal formálták lelkemet s készítettek elő az életre.“ Saját elismerése szerint őt a mi ősrégi kollégiumunk tette emberré, amely nemcsak meghatotta, hanem felrázta közömbös gondolkodásából az ő fiatal lelkét, úgy hogy a gyenge és rossz tanulóból egyszerre jó diák lett.

A Szabadelvű Kereszténység és Vallásszabadság Nemzetközi Társulatának XI kongresszusa Kopenhágában. Folyó év augusztus 14—19. napjain folyt le ez a nagyjelentőségű gyülekezés, amelyen mintegy 20 millió ember nevében 341 kiküldött és tag jelent meg, nem számítva ide a nagyszámu érdeklődőt. Ausztráliát kivéve, minden földrészről megjelentek a szabadelvű egyház képviselői és kongresszusi tagjai, hogy résztvegyenek abban a szellemi élvezetben, amely az előadások nyújtottak, másfelől pedig továbbépitésük a Társulat megújuló s mind szélesebb köröket magába ölelő szervezkedését. Maga a Társulat tudvalevőleg unitárius alapítás s most is amerikai és angol unitárius testvéreink közül jelentek meg a legnagyobb számban. Rajtuk kívül azonban képviselve voltak a föld minden részén élő szabadelvű vallásos csoportok. Az

új elnök Alfred Hall sheffieldi lelkész lett. A liberálizmus jelentését ez a kongresszus a következőképen értelmezte: a vallásos liberálizmus szigorúan megkülönböztetendő a gazdasági és politikai liberálizmustól, amelyekkel nem áll szükségképeni kapcsolatban. A liberálizmus a vallásban a vallásszabadság elvének az elfogadását jelenti és a testvériség lehetőségét a hitvallás azonosságára való tekintet nélkül.

Gyászhirek *Székely Tihamérné sz. Fehér Anna* élete 47-ik, házassága 22-ik évében hosszas és súlyos szenvedései után június 16-án, Magyarsároson megnyugodott. Hűséges feleség, szerető édes anyja, jó testvér és áldottlelkű rokon volt, akinek nehéz kereszt jutott e földön osztályrészebe. De hisszük, hogy ama jobb hazában megtalálja hűsége jutalmát. Nyugalma legyen csendes! — *Barabás Lajos* a sz.-kereszturi főgimnázium ny. tanára hosszas szenvedés után 84 éves korában június 25-én elhunyt. Mint lelkész kezdte pályáját, de azután tanár lett. Mindkét helyen a pontos kötelességteljesítés, a puritán becsületesség és odaadó hűség jellemzték munkálkodását. Így szolgált 59 évig az egyházat és iskolát. Felesége és gyermekei mellett a tanítványok serege áldja em'ekét. — *Benczédi Pap László* nyug. vasuti főellenőr, unitárius egyh. tanácsos, 77 éves korában július hó 7-én Székelyudvarhelyen elhunyt. Példaadó becsületességgel futotta meg szép, földi pályáját. Az evangélium útmutatása szerint élve, Istent lélekből imádtá s embertársait szívből szerette. Utóbbi időben a székelyudvarhelyi egyházközségnek oszlopos tagja volt. Emléke áldott. — *Özv. Kiss Mózesné* szül. *Kilyéni Róza* életének 67-ik, özvegységének 23-ik évében hosszas szenvedés utáá szeptember 13-án Kőkösben kiszenvedett. Egy szerető szív szünt meg dobogni. Dolgos kezekből estek ki a munka eszközei. Gyermekei, testvérei és unokái áldják drága emlékét. Kiss Jenő homoródkeményfalvi lelkész édesanyját, Benedek Gábor kőkösi lelkész anyósát gyászolja az elhunytban. — *Özv. szenterzsébeti Szakáts Károlyné* szül. *martonosi Gálffy Mária* élete 83-ik évében szeptember 23-án Székelyudvarhelyen lelkét visszaadta teremtőjének. A marosvásárhelyi vértanu, Gálffy Mihálynak volt a leánya. Nemes egyszerűség, szívjóság és kedves humor mély vallásos érzéssel és emberbecsüléssel párosult benne. A székelyudvarhelyi templom építése és felszerelési munkálataiban tevékeny részt vett. Legyen csendes pihenése. — *Özv. Török Pálné*, a székelyudvarhelyi egyházközségnek kezdettől fogva lelkes és oszlopos tagja, a különböző társadalmi intézményeknek munkálója, Székelyudvarhelyen meghalt. Végrendeletében 10.000 leut hagyott szeretett egyházközsége javára. Szeretettel őrizzük emlékét.

Szerkesztésért felel: VÁRI ALBERT.

Nyilvános nyugtázás.

A Keresztény Magvetőre az utolsó nyugtázás óta a következő befizetések történtek:

Báró József, Vái Domokos, Fülöp Zoltán, Halmágyi János, Csongvai Lajos, Máthé Zsigmond, Pethő Kálmán, Keresztési Dénes, Biró Izsák, Pap Gyula, Benedek Mihály, Bedő Árpád 50—50 Leu, Bartók Endre 100 Leu, Gvidó Béla, Pál Tamás 50—50 Leu, Péterffy Mihály 33 Leu, Székely Tihamér, Fülöp Elemér, Bölöny Vilmos, Antónia Mihály, Kisgyörgy Imre, Dr. Bernád Ágoston, Nagy Béla Segesvár (hátr.), 50—50 Leu, Adomány 30 Leu, Dr. Ferencz Áron 100 Leu, Tana Ferenc 200 Leu, Dr. Ferencz József, Pap Domokos (hátr.) 100—100 Leu, Dr. Vajda Béla (hátr.), Kisgyörgy Sándor (esp. 1934.), Árkosi Béla 200—200 Leu, Kelemen István 50 Leu, Ifj. Kádár Lajos 65 Leu, Fikker János, Major Sándor, Gálfi András, Benczédi Domokos, Lőrinczy Géza (lelk.) 50—50 Leu, Taar Géza 100 Leu, Barabás Béla, Fülöp Elemér, Bölöny Vilmos, Antónia Mihály, Szász Dénes, Török Elek 50—50 Leu, Katona József, Bartók Endre 100—100 Leu, Péterffy Mihály, Orbók Gyula, Fülöp Zoltán, Biró Izsák, Pap Gyula, Benedek Mihály, Kiss Jenő 50—50 Leu, Zoltán Sándor 100 Leu, Balázs András 46 Leu, Szentmártoni Kálmán 200 + 200 Leu, Dimény Lajos 300 Leu.

Tisztelettel kérem az előfizetési díjak és hátrálékok be-
küldését, hogy a folyóiratot pontosan küldhessük.

Cluj, 1934. október hó 6.

Hadházi Sándor,
pénztárnok.

Unitárius egyházi művek.

Imák és imakönyvek:

- Dr. Boros György: Szívemet Hozzád emelem, (kötés szerint különböző ár).
Szentábrahám-Csíffő: Ima könyv, 60 Leu-
tól felfelé.
Vári Albert: Imáságos könyv, 1925, 16
rét, 224 oldal 45.—, 60.—, 85.—, 150.—, 200.—

Beszédek:

- Böllöny Vilmos: Profétáljatok... 100—
Channing E. Vilmos: A tökéletes élet.
(Fordították az unitárius tanárok)
Cluj, 1881. 8 r. 176 old... 25—
Csíffő Salamon: Szolgálat az Úr előtt.
Szent-Iványi Sándor: Jézus emberarca.
1929. 16 r., 147 old... 100—
Többen: Pályadíjjal jutalmazott unitá-
rius (gyházi beszédek, (kadta: Gálfi
Lőrinc) Cluj, 1916 8 r., 118 old. kötte 60—
Vári Albert: Keressétek először Isten-
nek országát. Odorheiu, 1927. 8 r.,
142 old... 100—
Weress B.: Ime az ember. 90—

Ágendák:

- Ütő Lajos: Bölcső mellett (kereszte-
lési beszédek)... 50—
— Megnyilatkozásunk helye,
(urvacsorai beszédek) .. 50—
— Myrusok között, (esketési
beszédek). Cristu, 1927.
8 r., 74 old. 50—

Theológia, filozófia és neveléstudomány.

- Benczédi Pál: A vallás-tanítás törté-
nete. Cluj, 1915. 8 r., 74 old. 30—
Dr. Bortély István: A Magyar Unitá-
rius Egyház hitelvei a XVI. század-
ban. Cluj, 1914. 8 r., 83 old. 40—
Carpenter—Dr. Kiss: A kereszténység
helye a világ vallásai között. Cristu,
1923. 8 r., 70 oldal 50—
Carpenter—Dr. Kiss: Buddhizmus és
kereszténység. Cluj, 1925. 8 r., 167 old. 100—
Dr. Csiki Gábor: Hiszek egy Istenben.
Cluj, 1926. 8 r., 157 old. } Kötve 90—
  } Füzve 70—
Dr. Gál Kelemen: Brassai küzdelmei
a magvartalanságok ellen 50—
Dr. Gál Kelemen: Brassai mint Philo-
sophus. Cluj 1899. 8 r., 105 old. 20—
Gálfi Lőrinc: A hitvallások története.
Cluj, 1916. 9 r., 472 old. 100—
" " Legközelebb Jézushoz
Cluj, 1915. 8 r., 55 old. 30—

- Haller—Boros Jenő: Az evangéliumok
nőalakjai. Cluj, 1930. 16 r., 30 old. 15—
Dr. Gál K.: Brassai Sámuel 50—
Dr. Kiss E.—Hall: Egy Unitárius hit-
világa 4—
Lőrinczy D.: Az ismeretlen tanítvány
megszólal 80—
Dr. Kiss Elek: Az Isteni Törvény utja.
Cluj, 1924. 8 r., 248 old. 16—
Lupton—Lőrinczy László: Miért vagyok
unitárius? 16—
Savage—Kovács: A kereszténység fej-
lődéstörténete. Odorheiu, 1927. 8 r.,
156 oldal 12—
Szentábrahám—Derzsi: A keresztény
hittudomány összege. Cluj, 1899. 8
r., 412 oldal 5—
Ürmösi József: A gyakorlati theologia
főbb irányelvei 8—
Dr. Varga Béla: A jelentés logikai al-
kata Bpest, 1916. 8 r., 34 old. 2—
" " A lelkiismeret. Cluj,
1909. 8 r., 89 old. 3—
" " A logikai érték problé-
mája és kialakulásának története.
Bpest, 1922. 8 r., 149 old. 5—
Vári Albert: Miért vagyok én unitárius.
Cluj, 1916. 16 r., 20 old. 5—

Történelem:

- Dr. Boros György: Dr. Brassai Sámuel
Cluj, 1927. 8 r., 372 old. 20—
Dr. Boros György: (szerk.): Az unitá-
rius vallás Dávid Ferenc korában és
azután 4—
Channing E. Vilmos: Válogatott művei
III. kötet. (Élet és jellemrajzok.) (For-
ditották az unitárius tanárok.) 4—
Jakab Elek: Dávid Ferenc emléke. Bu-
dapest, 1879. 8 r., 156 l. 2—
Kanyaró Ferenc: Unitáriusok Magyar-
országon. Cluj, 1891. 8 r., 229 l. 10—
Kelemen Lajos: Újat b adattár a Varg-
yi Dániel-család történetéhez. Cluj,
1913. 8 r., 426 l. 1—

Törvénykönyvek:

- Dr. Tóth György: Az Unitárius Egy-
ház szervezete. I. k. 5—
Dr. Tóth György: Az Unitárius Egy-
ház Rendszabályai 5—
Dr. Tóth György: Az unitárius egyház
alkotmányának vázlatos jogtörténeti
kifejlődése 5—

Megrendeléseket kérünk az UNITÁRIUS IRATTERJESZTŐ címén
Cluj, Unitárius Kollégium, küldeni.